

HET GOUD VAN DE INCA'S

**Een toneelstuk over
de veroveringen van Pizarro
in het Incarijk**

**geschreven en herschreven voor
de zesde en de zevende klas
van de Vrije School Michael te Emmen
door John Eijkelkamp**

HET GOUD VAN DE INCA'S

Rolverdeling:

Francesco Pizarro, de leider van de expeditie

Hernando de Soto, een officier

Almagro, een officier

Diego, een soldaat

Valverde, de priester

Filipo, een overgelopen inca, die als tolk dient

Veritas, een soldaat

Atahualpa, de Inca, de vergoddelijkte leider van het incavolk

vier dragers van de Inca

soldaten van Pizarro

volk van de Inca

verteller

SCENE 1

(Van achter uit de zaal komt de uitgeputte en haveloze groep soldaten onder leiding van Pizarro. Ze hebben een barre tocht van vele weken achter de rug. Terwijl ze achter in de zaal staan ziet een van de soldaten de verlaten stad.)

Veritas: Pizarro, kijk... daar voor ons.... een stad!!

De Soto: Dat moet de stad zijn die we zochten! Dit moet de incastad zijn!

Pizarro: Mannen, we hebben de stad gevonden. Dit moet de Incastad zijn....

Maar *(hij kijkt nog eens goed)*.. als ik het goed zie is de stad verlaten. Ik zie geen mensen. *(Tot de soldaten)* Wie van jullie ziet er mensen in de stad! *(De anderen ontkennen mompelend, halen hun schouders op, kijken nog eens extra goed)*

Pizarro: Misschien is dit een hinderlaag.... De Soto, ga naar links met enkele mannen. Trek op naar het plein dat je daar ziet. Let goed op en kom ons te hulp als je een teken hoort. Begrepen?

De Soto: Ja, heer.

Pizarro: Ik ga met enkele mannen naar rechts. We ontmoeten elkaar op het plein. Ga! Moge God met ons zijn.

(Pizarro, Veritas, Valverde, Filipino en enkele soldaten sluipen via links van de zaal naar het podium. De Soto, Diego, Almagro en een aantal soldaten via rechts van de zaal. Ze ontmoeten elkaar op het podium. Almagro heeft een gouden takje gevonden.)

(Ze ontmoeten elkaar op het podium weer)

Pizarro: Er is niemand te zien. De stad is verlaten.

De Soto: U hebt gelijk heer. Er is niemand in deze stad. Maar,... heer,... kijk hier. Een van de soldaten heeft dit gevonden. *(Almagro laat een klein gouden takje zien. De anderen reageren verbaasd, stoten elkaar aan, praten door elkaar:)*

Veritas: Goud, het is een takje van goud.... Lag er nog meer?

Valverde: Waar heb je dat gevonden? Was er nog meer?

Pizarro: *(Dwingend)* Stilte Mannen! Dit takje zal door mij persoonlijk worden bewaard. Mochten jullie meer goud vinden, dan wordt dat bij mij gebracht. Als we terug in Spanje zijn zullen we de buit verdelen. *(Met verheven stem)* En laat ik niet merken dat er iemand goud voor zichzelf houdt!! Hij zal nog dezelfde dag worden berecht en terechtgesteld!!

De Soto: Pizarro!!... Daar op de heuvels, tenten en vuren!! *(Ze kijken allemaal)*

Pizarro: Dat zijn waarschijnlijk de bewoners van deze stad en de legers van de Grote Inca. De Soto! Ga naar hen toe en neem Diego, Veritas en Filipino mee. Probeer de Grote Inca te spreken te krijgen. Groet hem van mij en nodig hem uit om mij hier in deze stad een bezoek te brengen.

De Soto: Goed heer. Diego, Veritas en Filipino, volg mij!

(De drie gaan van het podium naar achter in de zaal)

SCENE 2

Verteller: De Soto gaat met de drie naar het tentenkamp dat ze in de verte hebben gezien. Ze worden vriendelijk ontvangen door het incavolk en naar de inca gebracht. Nadat ze met de inca hebben gesproken keren ze terug en brengen verslag uit van hun tocht.

(Ze komen terug van achter uit de zaal. Ze zijn opgewonden en vertellen Pizarro en de andere soldaten door elkaar wat ze hebben gezien)

Diego: Het volk is rijk, het barst er van het goud. Ze hebben zelfs kleren van goud en...*(vertelt over al het goud dat hij zag)*

Veritas: *(spreekt tot enkele soldaten)* Ze hebben prachtige gewaden aan,.. en overal zie je gouden en zilveren dingen... *(Vertelt over alles wat hij heeft gezien)*

De Soto: *(Tot Pizarro)* Het is ongelooflijk. Ze leven in pracht en praal. Wat een rijkdom! Hun koning draagt gouden kleren, heeft een gouden kroon op zijn hoofd en *(vertelt over het goud)*

Pizarro: Houd jullie mond en praat niet door elkaar! De Soto,.. vertel wat er is gebeurd.

De Soto: Heer,.. we werden vriendelijk ontvangen door enkele edelen uit het volk. Ze brachten ons naar een soort binnenplaats. Het was het huis van de Grote Inca. Niet iedereen woont er in tenten. De Grote Inca woont in een stenen gebouw... zo mooi,.. zo rijk.. Heer,.. in de tuin stonden bloemen van goud en zilver. Er was een fontein van goud,.. we zagen schalen van goud, bezet met schitterende edelstenen. Zij droegen kleren, die waren bezet met goud en edelstenen.. *(Vertwijfeld)* Maar,.. heer..Zij zijn met velen, zeer velen. Het volk gehoorzaamt de Inca zonder dat hij zelfs maar hoeft te bevelen. Het zijn er zeker tienduizend en wij zijn slechts met enkele honderden.

Pizarro: En?... Komt de Inca mij bezoeken?

De Soto: Morgenvroeg zal hij komen.

Pizarro: Goed zo. We zullen hem hartelijk ontvangen. Mannen, zoek een plaats voor de nacht. De Soto, Valverde en Diego, jullie blijven hier. *(De anderen verdwijnen van het toneel)* Ik wil vanavond met jullie overleggen over wat we morgen gaan doen. Kom over een uur in het huis dat ik tot het mijne heb gemaakt. *(Ze knikken instemmend)*
(Iedereen af. Gordijn dicht)

(Tafel, stoelen en olielamp worden klaargezet)

SCENE 3

(Diego leest uit zijn dagboek - voor op het toneel voor het gordijn)

Diego: Ik ben vanmiddag in het kamp van de Grote Inca geweest. We werden ontvangen alsof we vrienden waren. We werden bij de Grote Inca gebracht. Het was overweldigend wat we daar aan rijkdommen hebben gezien. Er was zeer veel goud. Zelfs de pilaren en de muren waren met goud belegd. Nu hebben we het doel van onze vurigste wensen bereikt. Nog veel indrukwekkender was de Grote Inca. Hij heeft een edel en knap gezicht en hij is ongeveer 30 jaren oud. Zijn gestalte is krachtig en gebiedend, maar toch heel fijn en edel. Hij sprak langzaam en zeer eerbiedig. Iedereen was stil en luisterde naar hem. Hij wordt als een god vereerd door het volk. Morgen komt hij naar ons toe om met Pizarro te onderhandelen. Hoe we het goud moeten bemachtigen weet ik niet. Hun legermacht is groot, zo groot, dat het zinloos is om met ze te vechten. Ze zijn met vele duizenden en wij zijn slechts met driehonderd man overgebleven. De soldaten zijn onrustig en moedeloos. We zijn zo dicht bij de schatten van dit volk en toch kunnen we het goud niet bemachtigen. Heer, bespaar ons een strijd met de Inca en zijn volk.

SCENE 4

(Gordijn gaat open. Op het toneel een tafel, stoelen, een olielamp: de kamer van Pizarro. Rond de tafel zitten Pizarro, Valverde, De Soto, Diego en Almagro. Ze praten op een samenzweerderstoan, krachtig 'fluisterend')

Pizarro: Mannen luister. Morgenvroeg zal de Grote Inca ons bezoeken. Ik heb een plan gemaakt hoe we hem zullen ontvangen.... Luister!.. We zullen hem in een hinderlaag lokken en hem voor het aangezicht van zijn leger gevangen nemen.

Diego: Maar Pizarro, dat kunnen we toch niet doen?!? Hij komt naar u toe om te onderhandelen.

Valverde: Laten we hem ontvangen zoals het een koning betaamt. We kunnen hem altijd nog gevangen nemen.

De Soto: Zijn volk zal in opstand komen en ze zullen ons aanvallen. Ze zullen ons vermoorden. Het is veel te gevaarlijk hem gevangen te nemen.

De Soto: Pizarro, de inca gevangen nemen is spelen met vuur. Wij zijn met veel te weinig mannen om ons te kunnen verdedigen tegen het volk.

Pizarro: Luister..... Ik had wel gedacht dat jullie zo zouden reageren.... Maar begrijp dit goed: onze situatie is hopeloos. We zijn met te weinigen om het goud te veroveren. Teruggaan zonder goud en rijkdom kan niet: de mannen zouden in opstand komen. En jullie willen zelf toch ook niet zonder goud naar huis

terugkeren? (*Ze schudden hun hoofden*) (*Tot Valverde*) En zou u terug willen keren zonder dit heidense volk tot het christelijke geloof te hebben bekeerd? Valverde: Nee, natuurlijk niet! Het is onze heilige plicht ook deze heidense indianen het geloof te brengen!!

Pizarro: Juist! We zijn deze oerwouden ingetrokken om de heidenen te bekeren. Het afgodendom moet worden verdreven. We strijden in Gods naam. Laten we vertrouwen op Hem. Hij heeft ons hier gebracht. Zijn we voor niets door Hem hierheen gestuurd? Nee! We hebben een belangrijke taak. Wij moeten dit volk bekeren. Het is onze heilige opdracht. (*Er valt een korte stilte*) Het enige wat we kunnen doen, is de Inca gevangen nemen. Als we hem in ons bezit hebben, zal het volk zich rustig houden. We hebben dan meteen hun afgod in handen. Ze zullen lamgeslagen zijn, ze zullen hun afgod missen en niet weten wat ze moeten doen. Het is onze enige kans.

(*Stilte... Pizarro kijkt de anderen aan*) Wie stemt niet in met het plan? (*Pizarro kijkt ze een voor een aan, de anderen buigen hun hoofd*) Goed! Morgenvroeg nemen we de Grote Inca gevangen! Ik zal jullie vertellen hoe we te werk zullen gaan. (*Ze buigen zich naar elkaar. Pizarro vertelt zacht zijn plan.*)

Gordijn dicht

(*Tafel, stoelen en olielamp worden weggehaald*)

SCENE 5

Diego leest voor uit zijn dagboek: (voor op het toneel voor het gordijn)

Diego: Vanavond heeft Pizarro ons zijn plan verteld. Morgenvroeg wordt de Grote Inca gevangen genomen. Ik stemde er niet mee in, maar het is het enige wat we kunnen doen. Alle soldaten worden verdekt opgesteld met hun geweren. Als Pizarro een teken geeft zal het vuur geopend worden. O mijn God, wat zal er dan gebeuren? Er zullen veel doden vallen en gewonden...

Wij werden vanmiddag vriendelijk ontvangen door het incavolk. We werden hoffelijk ontvangen door de Grote Inca. En morgenvroeg zullen we hem ontvangen met onze loden kogels. (*Hij staat op, slaat zijn dagboek dicht en zegt in zichzelf hardop sprekend*) Maar het is onze enige kans. (*Hij gaat af*)

SCENE 6

(*Gordijn gaat open. Het is nog zeer vroeg, halfduister. Op het toneel Pizarro, Valverde, De Soto, Almagro en Diego*)

Pizarro: Alle soldaten zijn opgesteld. Jullie blijven bij mij. Valverde, je weet wat de afspraak is. *(tot de anderen)* Mannen, jullie gaan dit huis binnen. Ik kom zo ook.

(ze gaan af)

Pizarro: *(met zeer luide stem, bijna schreeuwend, tot de mannen die verdekt staan opgesteld)* Mannen! Niemand mag gezien worden! Niemand verroert zich of maakt enig gerucht! De Grote Inca moet denken, dat hij de verlaten stad betreedt. Als ik het teken geef wordt het vuur geopend. Maar denk er aan: de Grote Inca mag niet geraakt worden!!... Mannen, het wachten begint... Moge God met ons zijn... Kijk, de zon komt al op... De Grote Inca zal zo komen... *(Hij gaat af) (Het wordt lichter)*

(Van achter uit de zaal komt in stilte, in alle rust, de stoet met de Grote Inca op een gouden troon. Voor het podium houdt de stoet stil. De Inca kijkt zoekend rond. Atahualpa staat voor het podium. Valverde komt naar voren tot midden op het podium, in zijn ene hand de bijbel, in zijn andere een houten kruis.)

Valverde: Gij, Grote Inca, machtige koning van het incavolk, onderwerp u aan de macht van de koning van Spanje en de paus te Rome. Pizarro, onze leider, heeft de opdracht ontvangen uw land in bezit te nemen en u te bekeren tot het christelijke geloof. Onderwerp u aan hem en gij zult in vrijheid gaan. *(De Inca kijkt hem aan, maar beweegt niet)*

Valverde: *(herhaalt wat hij heeft gezegd)* Gij, Grote Inca, machtige koning van het incavolk, onderwerp u aan de macht van de koning van Spanje en de paus te Rome. Pizarro, onze leider, heeft de opdracht ontvangen uw land in bezit te nemen en u te bekeren tot het christelijke geloof. Als u aan de koning elk jaar een schatting betaalt, zult u een trouw vazal zijn van de koning en dan zal de koning u beschermen en u in nood bijstaan. *(Weer reageert de Inca niet, maar kijkt de priester alleen aan)*

Valverde: *(is onzeker geworden, verheft zijn stem)* In de naam van God, in de naam van zijn zoon, die voor alle mensen is gestorven aan het kruis, en in de naam van de heilige geest beveel ik u: onderwerp u aan de macht van de koning van Spanje en de paus te Rome. Bekeer u tot het christelijke geloof.... Als ge dat niet doet zult gij als een heiden sterven en zal uw ziel verdoemd zijn. Ge zult na uw dood verder leven in de hel waar de duivel u zal pijnigen en vernederen. Gij zult eeuwig daar branden, niemand zal u dan nog kunnen redden.

Atahualpa: *(Rustig en beheerst)* Waarom zou ik uw God aanbidden? Waarom zou ik een God aanbidden die is gestorven aan een kruis. Ik aanbid de zon: de zon die leeft!! De zon, die warmte en kracht en leven schenkt. De zon die elke morgen met zijn stralen ons begroet en die elke avond ons verlaat, opdat wij de rust van de nacht zullen vinden. *(Hij wijst naar de zon)* Mijn God leeft!!

Valverde: *(Weet niet meer wat te doen, is radeloos)* Bij God, waarom onderwerpt hij zich niet? *(Hij heft het kruis en de bijbel ten hemel en roept)*

Ohoho, verdoemd zij deze mens. Alleen God kan hem nog redden! *(Hij draait zich om en verdwijnt tussen de huizen)*

(Van achter de huizen geeft Pizarro het teken met luide stem)

Pizarro: Mannen, vuur! *(Er breekt een donderend geweld los. De mannen die de Inca begeleidden, storten ter aarde. De Inca blijft staan en kijkt vol medelijden en onbegrip naar de soldaten en zijn gedode dragers. Van achter het toneel klinkt weer de luide stem van Pizarro)*

Pizarro: Mannen, staakt het vuren. Neem de Inca gevangen. *(De Soto, Veritas en enkele andere soldaten nemen de Inca gevangen en voeren hem af achter het toneel)*

(licht uit).

SCENE 7

Verteller: De Inca wordt gevangen genomen en in een van zijn eigen huizen opgesloten. Hij wordt bewaakt door twaalf soldaten. *(Van achter uit de zaal klinken zacht klaagzangen)* Die avond horen de Spanjaarden de klaagzangen van het incavolk. Het volk is in diepe rouw en vol wanhoop. De volgende dag krijgt een deel van de soldaten toestemming om op zoek te gaan naar goud, zilver en andere kostbaarheden. *(Diego, Veritas en enkele andere soldaten komen van achter het podium en gaan door de zaal naar achteren)* Ze doorzoeken de verlaten stad en vinden daar achtergelaten gouden voorwerpen. Ze gaan ook naar het kamp van het incavolk en halen er goud en edelstenen. Alles wordt verzameld in een groot huis en door een van de soldaten genoteerd. Iedereen moet alles afgeven wat hij aan kostbaarheden heeft weten te bemachtigen. Veel soldaten houden toch kleine gouden voorwerpen voor zichzelf. De afgunst en de haat onder de soldaten neemt toe. Niemand vertrouwt de ander. Ieder probeert voor zichzelf zoveel mogelijk te bemachtigen. *(Onderwijl zijn de soldaten teruggekeerd en hebben hun 'buit' afgegeven en laten noteren, Diego als eerste)*

SCENE 8

Diego leest voor uit zijn dagboek: (voor op het toneel voor het gordijn)

Diego: Vandaag ben ik naar het kamp van het Incavolk geweest. Het is ongelooflijk wat ik heb gezien. Het is vreemd, ja zelfs kwellend, dat het goud voor de mensen hier niets betekent. Goud schijnt hier zo gewoon te zijn als bij ons ijzer of lood. En dat, terwijl de hele verdere mensheid bezeten is van de begeerte naar goud en rijkdom. Bezit is bij dit volk heel anders dan bij ons. Het is beangstigend en pijnlijk, om te zien, dat dit volk geen bezit en geen begeerte kent. Hoe is het mogelijk, dat deze mensen alles samen delen? Dat er geen

armoede en gebrek heerst? Dat iedereen gelukkig en tevreden schijnt te zijn? Dit volk kent geen hebzucht, geen jalouzie om bezit. Ze zijn niet ontevreden, ze eisen niets voor zichzelf, maar ze werken voor elkaar. Het is niet te geloven, dat zo'n volk kan bestaan op een aarde, die wordt geregeerd door vorsten en koningen die streven naar macht en rijkdom. Bij dit volk zijn alle mensen aan elkaar gelijk. Niemand is meer dan de ander. Iedereen deelt in het bezit en in de rijkdom van het land. Alleen de Inca is hoog verheven boven zijn volk. Hij wordt door het volk vergoddelijkt en geeerd. Ik geloof, dat er nooit een sterfelijk mens zo door zijn volk werd geeerd als de Inca. Het volk gelooft, dat hij afstamt van de zon. Ze vereren de zon als een goddelijk wezen en ze aanbidden de Inca als een wezen van hemelse oorsprong...

Mijn God, wat moet ik denken van dit volk? Zijn het wilden? Zijn het barbaren? Is dit een primitief volk? Of is dit volk verder ontwikkeld dan wij? Is dit een hogere beschaving dan de onze? Hoe kan dit volk afzien van eigen bezit? Hoe kan het, dat dit volk geen eigendom kent? Ze werken niet voor loon, ze werken niet voor eer of roem. Ze wedijveren niet met elkaar, ze staan elkaar niet naar het leven. Zij leven in een grote gemeenschap.

Maar ze kennen niet het christelijke geloof. Zij aanbidden hun Inca en de zon. *(Hij sluit zijn dagboek en spreekt voor zich uit)* Moeten we hen dit geloof afnemen? Moeten we ze tot het christelijke geloof brengen? *(Staat op)*

Heer, ik weet het niet. Ik weet het niet! *(Hij vouwt zijn handen en spreekt een bede uit)* Geef me de kracht en het inzicht, zodat ik de waarheid kan begrijpen en dat ik het goede kan doen. *(gaat af)*

SCENE 9

Verteller: Enkele dagen verstreken. Toen verscheen er een grote groep uit het incavolk in de stad. Ze vroegen of ze bij hun Inca mochten zijn, om hem te verzorgen en te dienen. Ja, ze wilden zelfs met hem sterven. Pizarro was bang voor hen, hoewel ze ongewapend waren. Hij stond enkelen toe om zich bij de Inca te voegen en hem te dienen. Op een dag was het Filippo die de Inca bezocht en met hem sprak. Hij was een incaman, die was overgelopen naar de Spanjaarden en al een lange tijd onder de Spaanse soldaten verkeerde.

(Midden op het podium staat Atahualpa. Filippo komt op)

Filippo: *(tot de Inca)* Atahualpa, machtige Inca, wil luisteren naar uw nederige dienaar.

Atahualpa: Filippo, spreek als gij spreken wilt.

Filippo: Machtige Inca, Gij ziet,.. deze mannen willen goud. Ze hunkeren naar goud, ze schreeuwen om goud, ze huilen om goud. Ja,.. ze verscheuren elkaar om goud. Machtige Inca,.. geef hen dat goud, zoveel als u bij elkaar kunt krijgen. Dan zullen ze u vrijlaten. Deze mannen geven alles voor goud. Ze zijn

bevangen door een ziekte die alleen door goud genezen kan worden. Ze zouden hun vrouwen en kinderen ruilen voor goud, ze zouden de zielen van hun vrienden ruilen voor goud,... ja, zelfs hun eigen ziel zouden ze geven in ruil voor goud! *(De Inca kijkt Filipino verbaasd aan. Hij schudt met zijn hoofd, loopt naar de stoel rechts voor op het podium en gaat daar zitten. Filipino kijkt naar hem en gaat dan af)*

Atahualpa: *(peinzend)* Filipino heeft woorden gesproken die ik niet kan begrijpen. Hoe zou een mens de vrijheid kunnen kopen met zo iets gewoons als goud? De mannen van dit vreemde volk vechten met elkaar om goud. Hun ogen schitteren als ze goud zien. Hun handen grijpen naar alles wat van goud is. Ik, Atahualpa, begrijp niet waarom het goud zo belangrijk voor hen is.

Verteller: De Inca dacht na over de woorden die Filipino tot hem gesproken had. Hij zag hoe de Spaanse soldaten bezeten waren door het goud. Enkele dagen later vroeg de Inca een onderhoud aan met Pizarro.

SCENE 10

(Op het toneel Atahualpa, Pizarro, Valverde en Almagro komen binnen)

Atahualpa: *(tot Pizarro)* Gij, machtige koning van deze soldaten,.. Ik vraag u: schenk mij mijn vrijheid. Mijn volk rouwt, laat mij gaan om me bij hen te voegen. *(Langzaam sprekend, een beetje onzeker)* Ik zal de gehele vloer van deze zaal met goud bedekken als u mij de vrijheid geeft. *(Pizarro en Almagro kijken elkaar verbaasd aan)* Ik, Atahualpa, begrijp dat dat niet genoeg is. Niet alleen de vloer zal ik beleggen met goud. Ik zal deze zaal vol laten brengen met gouden voorwerpen, zo hoog als ik met mijn hand kan reiken; als gij mij de vrijheid geeft. *(Pizarro, Valverde en Almagro zijn verbaasd)*

Almagro: Deze zaal? Helemaal vol goud? *(Pizarro knikt de anderen toe. Ze lopen met zijn drieën naar links voor. Ze staan links voor op het podium dicht bij elkaar en overleggen. De Inca staat rechts, wat naar achteren, afwachtend pijnzend)*

Pizarro: Het is ongelooflijk. Zoveel goud krijgt hij nooit bij elkaar.

Almagro: Maar er is zeer veel goud in dit land, Heer.

Pizarro: Het volk zal dat niet afstaan. Deze hele zaal vol goud. Het is niet te geloven. Wat vinden jullie?... Moeten we de ruil aannemen?

Valverde: Zoveel goud,... laten we het doen.

Almagro: Laten we het doen, voordat het volk het goud wegvoert of verbergt. Ze zullen het zelf komen brengen als hun Inca het vraagt.

(Pizarro draait zich om en loopt naar de Inca. Hij steekt zijn hand uit om die aan de Inca te geven. De Inca kijkt naar de hand, dan naar Pizarro.... Dan geeft de Inca Pizarro de hand.)

Pizarro: Atahualpa. Geef uw volk de opdracht het goud te verzamelen. We nemen het aanbod aan. Als u ervoor zorgt dat deze kamer vol goud wordt gebracht, kunt u terugkeren naar uw volk. *(Tot Almagro)* Almagro, laat enkele incamannen komen, dan kunnen ze de opdracht van hun Inca in ontvangst nemen. *(Almagro af)*

Pizarro: *(Tot Atahualpa)* Hier hebt u een krijtje. Trek daarmee een lijn op de wand zo hoog als uw hand reiken kan. Zo hoog zal het goud worden opgestapeld.

(Atahualpa neemt het krijtje aan en zet een lijn op de muur. De Spanjaarden kijken toe. Almagro komt terug met twee incamannen. Ze vallen voor hun Inca op de knieën, met hun voorhoofd op de grond.)

Atahualpa: Ik, Atahualpa, geef u de volgende opdracht:... Ga naar ons volk en vraag hen al het goud te brengen, dat in deze zaal gebracht kan worden. Ga heen en kom terug met goud. Alle gouden sierraden, drinkbekers, eetgerij, maar ook de gouden versierselen, de gouden planten en bloemen, de schalen vol fruit,.. ja alles van goud dat hierheen gebracht kan worden zullen we in deze zaal verzamelen. En dan zal ik, Atahualpa, weer bij u terugkomen.

(De incamannen buigen en verlaten achteruitlopend het podium, door de zaal naar achteren)

SCENE 11

(Terwijl Diego voorleest komen er mannen uit het incavolk met gouden voorwerpen van achter uit de zaal en brengen ze naar het podium)

Diego leest voor uit zijn dagboek:

Het is niet te geloven wat er is gebeurd. Atahualpa zal de zaal, waarin hij gevangen zit, vol goud laten brengen. Vandaag al kwamen er veel inca's met gouden voorwerpen: prachtig edelsmeedwerk, zo mooi en zo kunstig gemaakt. De vloer van de zaal ligt nu bijna vol en het goud blijft binnenstromen. Het is ongelooflijk dat deze mensen al hun goud afstaan. Ze hechten er geen enkele waarde aan voor zichzelf. Alles geven ze voor het welzijn van hun Grote Inca. Atahualpa kijkt toe, terwijl het goud wordt binnengebracht. Sommige soldaten trappen de mooie gouden voorwerpen in elkaar, zodat er meer goud in de zaal kan. Ik heb gezien hoe Atahualpa huilde, toen hij zag hoe het mooie siersmeedwerk door de soldaten werd vernield en platgetrapt. Hij zat verslagen op een stoel door verdriet overmand. Hij begrijpt niets van ons, zoals wij niets begrijpen van hem en zijn volk. *(Diego af)*

(Atahualpa zit rechts vooraan op een stoel, hoofd in zijn handen, verdrietig, vol medelijden)

SCENE 12

(Terwijl de verteller aan het woord is gaat het brengen van gouden voorwerpen door)

Verteller: Steeds meer gouden voorwerpen werden er gebracht. Na enkele weken was de zaal bijna tot aan de krijtstreep gevuld met goud. Onder de soldaten ontstond ruzie over het verdelen van de buit. Daarom gaf Pizarro Atahualpa de opdracht alle goudsmiden uit het land te roepen. Zij moesten de gouden voorwerpen omsmelten en er even grote staven van maken. Zo zou de buit eerlijk verdeeld kunnen worden. De edelsmeden smolten al het moois dat ze hadden gemaakt om tot staven. Zij werkten dag en nacht, met pijn in hun harten.

(Er sluipt een soldaat van het podium naar achter in de zaal. Hij sluipt achter een van de inca's aan, die een gouden schildpad komt brengen. Hij bespringt vlak voor het podium de man, steekt hem in de rug, grijpt de gouden schildpad en gaat er vandoor, naar achter door de zaal, via links naar voren en verdwijnt achter het podium. De dode incaman wordt door een andere inca weggesleept naar achter in de zaal. Atahualpa heeft alles gezien, terwijl hij op zijn stoel zat)

Atahualpa: *(Staat op, heft zijn handen als spreekt hij tot de zon)* O, machtige zonnegod,.. Gij heerser over het goud,.. Gij heerser over het leven en de dood.... Gij die onze wegen kent,.. Vertel mij; wat hebben deze gebeurtenissen te betekenen. Zie, hoe de soldaten zelfs doden om het goud te bezitten. Ze luisteren niet meer naar hun leider, ze bedriegen elkaar, ze haten elkaar, alleen om het goud te kunnen bezitten.

(Hij gaat op zijn stoel zitten)

Zij worden ziek door het goud. Zij slurpen met hun schitterende ogen de glans en de kleur van het goud op. Maar ze kunnen het goud niet eten, ze kunnen het niet drinken.

(Hij schudt niet begrijpend zijn hoofd)

Wat voor nut heeft het voor hen om goud te bezitten? Zij tooien zich er niet mee, zij maken er geen sierraden, eetgerij of beelden van,.. Nee, ze vernietigen het prachtige sierwerk dat de edelsmeden van mijn volk hebben gemaakt.

(Heft opnieuw zijn handen tot de zonnegod)

O, machtige zonnegod,.. waarom moet dit alles gebeuren?

(Zakt weer terug op zijn stoel, blijft bedroefd zitten)

SCENE 13

Verteller: Filipino, de overgelopen inca, gedroeg zich zoals de Spaanse soldaten. Ook hij wilde bezit. Ja, hij wilde zelfs een vrouw bezitten uit het gevolg van de Grote Inca. Hij nam deze vrouw. Iets dergelijks had hij vroeger niet eens in een droom durven doen: het was een van de grootste misdaden die een inca kon begaan.

Atahualpa beklagde zich over deze misdaad bij Pizarro. Filipino werd bij Pizarro geroepen en hij kreeg een uitbrander. De haat van Filipino tegen de Incavorst werd hierdoor nog groter en hij beschuldigde de Inca van een samenzwering tegen de Spanjaarden. Pizarro geloofde zijn roddelverhalen. Niet omdat ze waar waren, maar omdat het hem goed van pas kwam. Pizarro ging naar Atahualpa, om hem te vertellen wat er over hem werd verteld.

Pizarro: Atahualpa, men vertelt, dat u een samenzwering op touw hebt gezet om mij en mijn soldaten te verdrijven. Zeg mij, wat is daarvan waar? Zeg mij, wat voor een verraad is het, dat gij tegen mij hebt gesmeed, terwijl ik u vertrouwd heb als een broeder.

Atahualpa: Gij schertst,... gij schertst met mij en met mijn volk. Hoe zouden ik en mijn volk er aan kunnen denken u schade toe te brengen? Hou zou de adelaar zich moeten verzetten tegen de macht van de bliksem en de aardbeving?

(Zijn stem verheffend) Spot niet op deze wijze met mij, verzoek ik u! *(Hij kijkt Pizarro doordringend aan. Hij gaat zitten)*

Ben ik niet een weerloos mens in uw handen? Hoe zou ik de plannen moeten uitvoeren, waarover gij spreekt? Zou ik niet de eerste zijn die gedood zou worden door uw geweren? Gij kent mijn volk slecht, als gij denkt dat mijn volk zonder mijn bevel tegen u in opstand zal komen. Zelfs de vogels in mijn land zouden het niet wagen te vliegen zonder mijn wil.

Pizarro: Ik zal nadenken over uw woorden en spreken met mijn officieren. Vanavond zullen we over uw lot beslissen.

SCENE 14

Verteller: Die avond besluiten Pizarro en zijn officieren, dat Atahualpa ter dood gebracht moet worden. De aanklacht van Filipino wordt gegrond verklaard. Hernando De Soto verzet zich fel tegen dit besluit.

(Pizarro, De Soto, Almagro en Valverde hebben overlegd over de aanklacht tegen Atahualpa. Er ontstaat een woordenstrijd tussen Pizarro en De Soto)

Pizarro: Het is duidelijk!! Het is het beste dat we de Inca uit de weg ruimen!

De Soto: Maar Pizarro, dat kunt u niet doen!?! Dat is woordbreuk! Bovendien heeft Filipino die hele aanklacht zelf verzonnen. Ik geloof er in ieder geval niets van!

Pizarro: De Soto,.. het gaat er nu niet om wat hier rechtvaardig of eerlijk is!! Het gaat er om dat wij het incavolk in toom houden en onze goudschat veilig kunnen stellen. Wat hebben we aan al het goud als we door Atahualpa en zijn volk hier worden afgemaakt? Als wij hem vrij laten, zal hij zijn volk organiseren en in opstand komen. De Soto!! Ons leven staat hier op het spel!! Almagro: Snap je dan niet dat het onze dood betekent als we Atahualpa nu vrijlaten?

De Soto: Maar waarom hebt u dan de afspraak met hem gemaakt? Hij heeft er voor gezorgd dat we een voorraad goud hebben gekregen, die geen mens ooit bij elkaar heeft gezien. Atahualpa heeft zich steeds aan zijn woord gehouden. We hebben hem eerst - terwijl hij en zijn volk ongewapend waren - verraderlijk overvallen en duizenden van hen vermoord. En nu zullen we Atahualpa vermoorden voor iets wat hij niet heeft gedaan.

Pizarro: Ik wil hier verder geen ruzie over maken. Het is het beste voor ons allemaal, dat Atahualpa gedood wordt!

De Soto: Maar waarom kunnen we hem niet langer in gevangenschap houden? Waarom moet hij sterven?

Valverde: *(Slaat met zijn vuist op tafel)* Deze man moet sterven!! Het is voor ons het beste. Maar hij moet ook sterven omdat het een afgod is!! Alles heb ik in het werk gesteld om hem ervan te overtuigen, dat hij zich moet bekeren tot het christelijke geloof. Hij blijft de zon aanbidden.... En zijn volk aanbidt hem. Als we hem doden is het volk zijn afgod kwijt. Daarom moet hij dood!! Dood aan de afgod Atahualpa!!!

Pizarro: Het is duidelijk!! We brengen Atahualpa ter dood!!

De Soto: *(Staat op)* Ik kan niet instemmen met het besluit!! Ik wil hieraan niet medeplichtig zijn!!

Pizarro: Goed. Dat respecteer ik. *(Staat ook op en geeft zijn bevelen)* De Soto, jij wordt nu direkt op verkenning gestuurd met enkele soldaten. Jullie blijven zeker een week weg. Als je terugkomt zal de terechtstelling hebben plaatsgehad. Bij dit overleg ben je niet aanwezig geweest!! Ga direkt!! Kies je soldaten en vertrek!!

De Soto: Dank u, Pizarro.

(De Soto vertrekt, kiest enkele soldaten en zij verlaten het podium en de zaal)

Pizarro: *(Heeft De Soto en de soldaten nagekeken. Gaat weer zitten)* Goed. Atahualpa wordt dus ter dood gebracht. Morgenavond zullen we hem op de brandstapel zetten. Almagro en Valverde, hebben jullie dan voldoende tijd om alles voor te bereiden?

Almagro en Valverde: Ja, dat zal wel lukken.

Pizarro: Mooi. Dan zullen we Atahualpa morgenvroeg het besluit medelen. Daarvoor is het nu te laat... Mannen, het is genoeg geweest voor vandaag.

(Ze staan op en gaan af)

SCENE 15

Verteller: De volgende dag gaan Pizarro, Valverde en Almagro naar Atahualpa om hem te vertellen, dat hij die avond zal worden terechtgesteld.

(Atahualpa zit op zijn stoel. Pizarro, Valverde en Almagro komen binnen)

Pizarro: Machtige Incakoning! We hebben gisteravond recht gesproken. U zult vanavond ter dood worden gebracht. U zult sterven door het vuur!

(Atahualpa kijkt doelloos de zaal in, alsof hij de woorden niet heeft gehoord. Plotseling keert hij zich tot Pizarro)

Atahualpa: Wat heb ik gedaan. Wat hebben mijn kinderen gedaan, dat mij dit lot moet treffen, en daarbij nog uit uw handen? Hebt gij dan vergeten hoe ge door mijn volk met goedheid en vertrouwelijkheid behandeld bent? En ik, heb ik u niet genoeg vriendschap bewezen? *(Met gebogen hoofd)*

O, Gij machtige koning van de soldaten, mijn broeder,... spaar mijn leven. Spaar mijn leven, opdat ik terug kan gaan naar mijn volk. Het goud is bijeengebracht. Ik heb uw wens vervuld. *(Smekend)* Spaar mijn leven....

(Atahualpa heft zijn hoofd en kijkt Pizarro smekend aan)

Pizarro: We hebben het besluit genomen. U bent schuldig bevonden. Vanavond zult gij worden terechtgesteld.

Atahualpa: *(Hij gaat staan en kruist de handen voor zijn borst)* Ik, Atahualpa, zal sterven zoals gij het verlangt.... Laat mij echter sterven in het aangezicht van de opkomende zon en niet in de donker wordende avond.

Pizarro: Dat verzoek willig ik in.... Almagro, zorg dat alles wordt klaargemaakt zodat de terechtstelling morgenvroeg kan plaatsvinden.

Atahualpa: Ik dank u machtige leider. Gij zijt als een goede god voor mij.

Pizarro: *(wordt kwaad)* Ik ben geen god. Wat weet gij, heiden, van God?

Atahualpa: Van uw god weet ik weinig, van mijn god weet ik veel. Uw god kan men niet zien. Mijn god komt elke ochtend op in het oosten, hij schreidt elke dag over de hemel en groet zijn kinderen dagelijks.

Valverde: Houdt uw mond! Er is slechts één God! Het zou beter zijn voor u, o verdoemde, als gij u aan zijn liefdevolle wil zou onderwerpen.

Atahualpa: Hoe kunt gij met zoveel beslistheid zeggen, dat uw god de werkelijke en enig ware god is? Hoe kunt gij spreken over zijn liefde voor de mensen en tegelijkertijd onschuldige mensen vermoorden?

Pizarro: Mannen, voer hem weg! Morgenvroeg zal hij worden verbrand!

(Atahualpa wordt weggevoerd. De anderen ook af)

SCENE 16

(Pizarro, Almagro, Valverde (met bijbel en kruis), Diego en de andere soldaten staan bij lamplicht op het podium)

Pizarro: Mannen, de zon komt zo op. Almagro, haal Atahualpa. Als de zon opkomt zal hij naar de brandstapel worden gevoerd en worden terechtgesteld.

(Almagro haalt de geboeide Inca)

(Atahualpa in het midden, de anderen er omheen)

Atahualpa: Voordat ik in het vuur zal sterven wil ik u deemoedig vragen;.. gij mannen, vanwaar komt gij? Wat is het voor een land waar gij woont? Vertel mij hoe gij in uw land kunt leven zonder zon?

Almagro: Hoezo, zonder zon? Meent gij, dat bij ons eeuwige duisternis heerst?

Atahualpa: Dat moet ik wel aannemen, omdat gij de zon de oorlog verklaart.

Pizarro: *(Spottend)* Gij en de zon zijt dus één en dezelfde?

Atahualpa: Ja. Gij zegt het. Mijn voorouders en ik, wij stammen af van de zon, sinds de korenaren in ons land groeien.

Maar gij hebt mij nog niet geantwoord. Schijnt bij u dezelfde zon? Gij moet u vergissen. Het moet een andere zijn. Is uw zon niet vertoornd als gij prachtig gouden siersmeedwerk vernielt? Verduistert uw zon niet als gij dood en verderf zaait? Wat hebt gij voor wetten? Wat hebt gij voor zeden? *(Niemand antwoord)*

Ik wilde doorgronden wat u zo sterk maakt en ik geloof, dat ik het begrepen heb. Het is het goud. Het goud verleent u de moed om alle dingen aan te raken en u toe te eigenen. En met het winnen van de dingen, vernielt gij de vorm ervan. Het goud behekt uw ziel. Het goud is uw god, uw verlosser, zoals gij het noemt. Wie het goud bezit, die is door toverkracht beschermd. Hij denkt de zon te bezitten, omdat hij de echte zon niet kent. *(Atahualpa kijkt de anderen aan)*

Ik begrijp het nu, en ik beklaag u, zonnelozen *(Het wordt lichter, alsof de zon opkomt)* Zie, de zon komt op. Zij begroet haar kinderen... Laat ons gaan, opdat ik het offer kan brengen dat van mij wordt gevraagd. In het aangezicht van de zon zal ik sterven. *(In optocht verlaten zij allen de zaal. Valverde voorop, daarachter Pizarro, Atahualpa, Almagro en de anderen. Zij zingen het Credo)*

(In stilte komt de hele stoet weer binnen en gaat via links achter op het donkere podium staan. Diego gaat door het middenpad)

SCENE 17

Diego leest uit zijn dagboek:

Diego: Het is nu vele jaren geleden dat Atahualpa werd terechtgesteld. Die dag zal ik echter nooit vergeten. Af en toe lees ik in mijn dagboek van toen. Ik bewaar het als een gouden schat. *(Hij neemt zijn dagboek en leest)* We hebben Atahualpa naar de brandstapel geleid. We hebben het credo voor hem gezongen. Valverde, onze priester, heeft hem gevraagd of hij gedoopt wilde worden voor hij zou sterven. De Inca boog voor de priester, keerde zich toen met zijn gezicht naar de zon en bad een gebed. Ook zong hij een lied, nog steeds met zijn gezicht en zijn handen naar de zon gewend.

Toen gebeurde het. Ik zal het nooit vergeten. Naast de brandstapel stond de soldaat, die de taak van beul op zich had genomen. Hij had een brandende fakkel in zijn handen, waarmee hij de brandstapel zou ontsteken. Atahualpa liep naar hem toe en nam de fakkel in zijn handen. Niemand verroerde zich, iedereen leek aan de grond genageld. Weer zong Atahualpa een lied, met de fakkel hoog boven zijn hoofd geheven, als wilde hij de zon ontsteken. Toen stak hij de brandstapel aan. Het droge hooi en de takken stonden meteen in volle vlam. Atahualpa riep nog een maal de zonnegod aan en sprong toen op de fel brandende houtstapel. Ik werd door verdriet overmand. Ik voelde de pijn, die Atahualpa moest voelen. Ik ben weggelopen, weg van de plaats waar hij verbrandde, weg van de stad. Pas enkele dagen later keerde ik terug.

(Hij doet zijn dagboek dicht en staat op) Nu weet ik wat we toen hebben gedaan. Nu weet ik, dat we een volk hebben uitgeroeid dat hoogstaander, menselijker en christelijker was dan wij.

(Diego neemt zijn lamp en voegt zich bij de anderen. Alle spelers verzamelen zich op het podium. Ze buigen en gaan in stilte af)